LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin alueelle suuntautuvan laittoman maahantulon yhteydessä ihmiskauppaa tai maahanmuuttajien salakuljetusta helpottavien tai harjoittavien liikenteenharjoittajien vastaisista toimenpiteistä

Komission ehdotus

- Euroopan komissio antoi ehdotuksen alun perin 2021, ehdotuksen antaminen liittyi Puolan ja Valko-Venäjän rajan tulehtuneeseen tilanteeseen. Tuolloin asian käsittely neuvostossa pysähtyi sen sisältämiin oikeudellisiin kysymyksiin liittyvien huolien vuoksi.
- Joulukuussa 2024 komissio antoi niin kutsutun muuttoliikeasetiedonannon, jossa tämä ehdotus todettiin yhdeksi tarpeelliseksi työkaluksi ilmiöön puuttumiseksi. Puheenjohtajamaa Puola käynnisti asetusehdotuksen käsittelyn uudelleen ilmiöön puuttumiseksi.
- Asetusehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa maa-, ilma- ja vesiteitse toimivien liikenteenharjoittajien toiminnan rajoittaminen tilanteissa, jossa ne helpottavat tai harjoittavat ihmiskauppaa tai maahanmuuttajien salakuljetusta Euroopan unionin alueelle.

Asetuksen sisältö

- Toimet koskevat liikenteenharjoittajia
- Asetus koskee kaikkia liikennemuotoja
- Asetuksessa määritellään menettely, jonka mukaan rajoituksia voitaisiin asettaa ja millaisia hallinnollisia seuraamuksia nämä rajoitukset voisivat olla.
- Tavoitteet erittäin kannatettavia, mutta ehdotuksessa paljon oikeudellisia ongelmia
- Suomelle ehdotuksen yksi keskeisimmistä haaste liittyy kansainvälisen liikenteen osalta jäsenvaltioiden ja unionin toimivallan jakoon. Asian jatkokäsittelyssä tulisi varmistaa, että sääntelyllä ei vaikuteta jäsenvaltioiden tämänhetkiseen mahdollisuuteen tehdä kahdenvälisiä sopimuksia kansainvälisestä liikenteestä.
- Puheenjohtajamaa Puolan tavoitteena on saada yhteinen näkemys kevään aikana

Ehdotetut toimet

- Toimet voivat olla (enintään vuodeksi, voidaan uusia):

(a) Rajoittaa tai estää olemassa olevaa toimintaa EU:ssa

(b) Keskeyttää lupa tarjota liikennettä EU:iin/EU:ssa/EU:sta

(c) Keskeyttää oikeus EU:n ylilentoihin

(d) Keskeyttää oikeus teknisiin välilaskuihin muutoin kuin hätätapauksissa

(e) Keskeyttää oikeus vierailla EU:n satamissa pl. hätätilanteet

(f) Keskeyttää maalikenteen lupa EU:n läpikulkuun

(g) Keskeyttää EU-luvat yhtiöille toimia EU:ssa tai harjoittaa matkustajien tai rahdin kansainvälistä kuljetusta

Ehdotettu menettely

- Alkaa komission aloitteesta (jäsenvaltiot voivat pyytää sitä)
- Liikenteenharjoittajaa kuullaan ja pyritään ensisijaisesti löytämään ratkaisu keskusteluissa sen kanssa
- Jäsenvaltioita kuullaan ja mahdolliset toimet yhteensovitetaan jäsenvaltioden toimien kanssa
- Jos se on perusteltua, komissio voi esittää että neuvosto päättäisi tarpeesta keskeyttää tai kieltää liikenne EU:ssa enintään vuoden uusittavaksi määräajaksi
- Toimet asetetaan komission täytäntöönpanosäännöksillä
- Ne julkaistaisiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä
- Jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten on pantava täytäntöön asetetut toimet ja tiedotettava niistä matkustajia
- Asetuksen perusteella saadut tiedot ja toimet otataan huomioon arvioitaessa liikenteenharjoittajien mainetta muiden EU-asetusten perusteella

Vaikutus toimivallanjakoon

- Ehdotetussa päätöksentekomenettelyssä ei oteta huomioon jäsenvaltioiden kansainvälisiä velvoitteita, erityisesti liikennesopimuksia, eikä niitä koskevaa toimivallanjakoa jäsenvaltioiden ja unionin välillä **→Asetuksella siirrettäisiin toimivalta kansainvälisestä liikenteestä (liikenneoikeuksista) jäsenvaltioilta unionille muissakin kuin asetuksessa mainituissa tilanteissa**
  - Komission on pyytänyt EU-tuomioistuimelta tulkintaa toimivallanjaosta Unionin ja jäsenvaltioiden välillä EU-Oman –lentoliikennesopimuksen allekirjoittamista koskevan päätöksen osalta. Komissio katsoo toimivallan siirtyneen unionille mm. ehdotetun asetuksen kaltaisen EU-sääntelyn myötä ja ehdotettu asetus vahvistaisi komission tulkintaa
  - Useat jäsenvaltiot ml. Suomi ovat lausuneet komissiota vastaan Oman-asiassa ja nostaneet toimivallansiirtoon liittyvät ongelmat esiin asetusta käsiteltäessä
  - Toimivallan siirtyminen estäisi Suomea hoitamasta kiireellisiä liikennetarpeita ainakin lentoliikenteessä jatkossa ja voisi vaikuttaa siihen millaisia liikenneyhteyksiä Suomesta on tulevaisuudessa mahdollista tarjota (tilanteissa, joilla ei ole mitään liityntää välineellistettyyn maahantuloon)

Muut oikeudelliset kysymykset

- Oikeusperusta olisi tarkasteltava ottaen huomioon asetuksen tavoitteet
- Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatetta olisi tarkasteltava siitä näkökulmasta, että etenkin lentoliikenteen osalta toimenpiteitä voisi olla mahdollista toteuttaa myös kansallisilla toimilla, kuten olemassa oleviin kahdenvälisiin sopimuksiin perustuen
- liikenteenharjoittajien oikeuksien ja perusoikeuksien toteutumiseen on kiinnitettävä huomiota:
  - Asetettavien toimien perusteet olisi oltava selvät, jotta liikenteenharjoittajat voivat varautua niihin
  - hallinnollisten seuraamusten perusteena olevan tosiseikaston toteamiselle olisi asetettava riittävät vaatimukset
  - Liikenteenharjoittajalle annettaisiin mahdollisuus korjata toiminnassaan havaitut puutteet

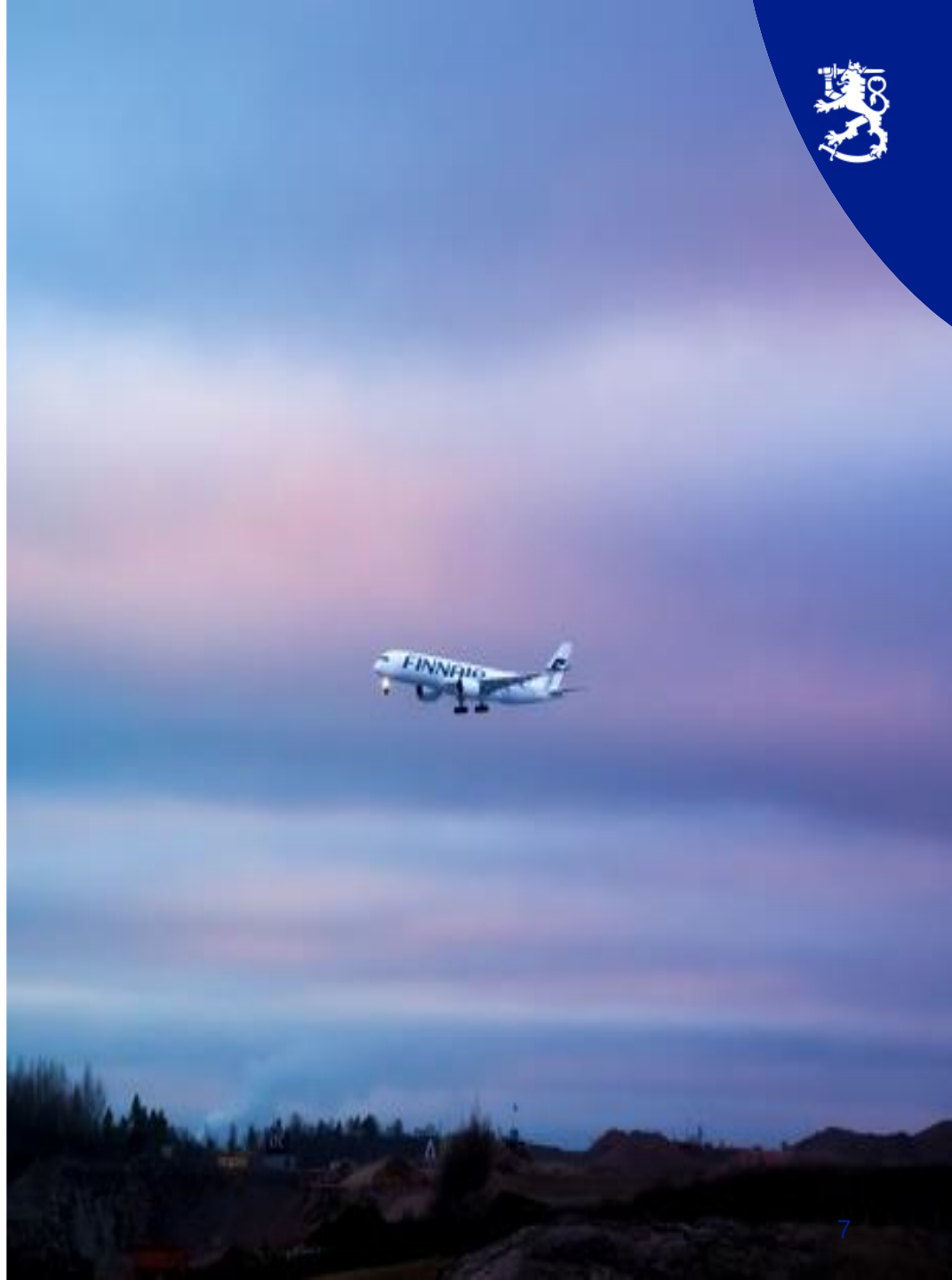

Muut oikeudelliset kysymykset

- Liikenteenharjoittajien oikeus-turvaan ja sen käytännön toteutuskeinoihin tulisi kiinnittää huomiota
  - esimerkiksi säätämällä oikaisu- tai uudelleentarkastelumenettelystä ennen tuomioistuimeen menemistä
- Yksityishenkilöiden yksityisyydensuojan näkökulmasta henkilötietojen käsittelyä koskevien velvoitteiden suhde EU:n tietosuojasääntelyyn olisi oltava selvä ja EU:n tietosuojasääntelyn mukaista
- Ehdotuksella asetettavien menettelyn ja määritelmien selkiytettävä olisi vielä tarkasteltava

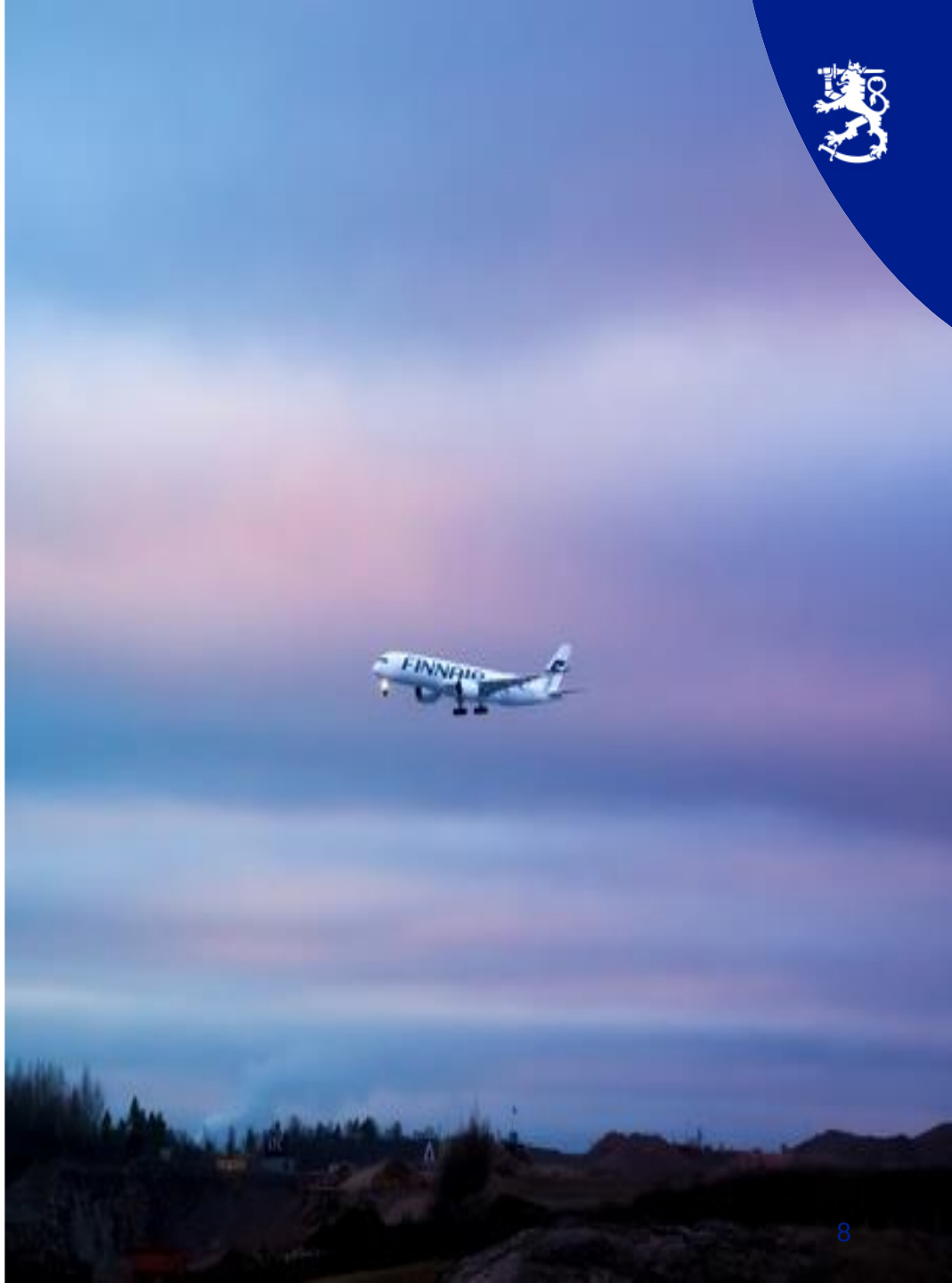

Ehdotettu Suomen kanta

- Valtioneuvosto tukee ehdotuksen tavoitetta ja pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, että niiden liikenteenharjoittajien, jotka helpottavat tai harjoittavat ihmiskauppaa tai maahan-muuttajien salakuljetusta Euroopan unionin alueelle, toimintaa voidaan estää tai rajoittaa tarpeellisilla ja oikeasuhteisilla toimilla.
- Toimivaltaa koskeviin ja muihin avoimiin oikeudellisiinkysymyksiin on löydettävä ratkaisu neuvotteluiden kuluessa

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Kiitos